

Even thuis

Jubileumviering b.g.v. het 10-jarig bestaan van der Haagse Dominicus

2 februari 2020

Voorgangers Henk Baars, Ad de Gruijter (overweging), Heleen Goddijn, Ria Huisman

Inleiding

Goed kijken:

Daar is de Haagse Dominicus, vrij plotseling, bijna zonder last of ruggespraak.

Maar wel mensen met hun diepe, tragische, vreugdevolle, zware, liefderijke, soms lifeline verleden. We spelen geen verstoppertje, we lachen, we vieren en vooral we zingen. Wat is dat toch mooi! We dromen en schrijven het soms op een papiertje om op te hangen in een boom. Al die levens, al die ervaringen. Een van ons huilt, een van ons valt, een van ons gaat dood. We kijken naar iets uit en zien de eeuwigheid op de top van de berg. Maar niet voor lang, we moeten terug, we willen schrijven op de muur van de tijd. Mens worden.

Kom naast me zitten, er is altijd plaats voor jou, genoeg te eten en te drinken. Je bent mijn zusje, je bent mijn broertje. De aarde is groot. Kan ik een kaars voor jou worden? Kunnen we elkaar beschermen?

Kom naast me zitten. We zijn een, niet twee, niet drie, niet vier...

We zijn wij. Een niet twee.

Goed kijken, daar aan de Thomas Schwenckestraat, daar is het, de Haagse Dominicus.

Goed kijken. We zijn even thuis.

Henk Baars

Lezing: Marten Toonder, uit zijn autobiografie 'De spin in de badkuip'.

De thuisblijvers zeiden wel eens dat het een vlucht was, je terugtrekken uit het echte en belangrijke leven en ergens anders lekker op een goedkoop plekje in de zon gaan zitten, zonder verantwoordelijkheid of zorgen. Zulke dingen zeiden ze van kloosterlingen en kluizenaars ook. Wie dit zeiden, zagen iets over het hoofd. Als je niet meer dagelijks betrokken bent bij het wereldgebeuren en niet langer dringt om een plaats op de voorste rijen, dan heb je ook niets om je achter te verschuilen voor het gezelschap van jezelf. Wanneer je de zee en de bomen, de dieren, de

sterren, meer gaat liefhebben dan het politiek engagement en de economische conjunctuur, dan kun je je niet meer verbergen voor de grote verwondering. Als je de tijd gaat zien en de stilte gaat horen, kun je niet meer ontkomen aan de zin van het bestaan; en dat is zo'n schrikwekkende verantwoordelijkheid dat je wellicht zult vluchten, terug naar wat ze het echte en belangrijke leven noemen.

Lezing: [Marcus 9, 2-10 \(NBV\)](#)

Overweging

Het thema van deze jubileumviering is ...'Even thuis' en het liefst zou ik daarom met u in debat gaan over het onderwerp 'woningnood', want heeft iedereen een thuis?

Maar er is iets anders wat onze aandacht vraagt, dus ik kom er later nog op terug.

Want hoe indrukwekkend, confronterend en krachtig kan een beeld zijn. Het origineel van de Madonna del Mare Nostrum [2017] van kunstenaar Hans(a) Versteeg hangt hier aan de wand van de Bethelkapel met nog een aantal van zijn werken.

Een kopie ervan was hier ook aan de wand bevestigd tijdens het kerkasiel in deze kapel van 26 oktober 2018 tot 30 januari 2019 [tijdens de non-stop kerkdienst van 97 dagen en nachten aaneen]. Afgelopen donderdag was Hans(a) Versteeg aanwezig bij de opening van deze tentoonstelling en bij de uitreiking van de eerste exemplaren van het boek 'Dat wonderlijke kerkasiel.' De hierbij ook aanwezige kunsthistorica wist te vertellen dat toen de Madonna del Mare nostrum af was en Hansa er niks meer aan deed- het was immers af – het werk vervolgens iets deed met hem.

.....en zo verging het meerderen. Het werk was niet meer van hem, het oversteeg hem. Anderen, eveneens geraakt door dit beeld, vertellen dat alleen al het kijken naar deze vluchtelingenmoeder en -kind zo confronteerde en emotioneerde dat hierdoor anders naar vluchtelingen en asielzoekers werd gekeken dan daarvoor.

Vandaag viert de Haagse Dominicus het tienjarig bestaan.

Van indrukwekkende, inspirerende momenten die er kennelijk toe deden de afgelopen jaren zijn ook afbeeldingen te zien, uitvergroete foto's.

Ze zouden hier de wanden sieren. Dat kan nu niet. We treffen ze aan in de ruimte hiernaast. Weet je uitgenodigd ze na de viering te bekijken.

Degenen die er toen bij waren zeggen dan: 'Weet je nog...?' En als je er niet bij was? Dan heb je misschien van horen zeggen hoe inspirerend, indrukwekkend of verbindend het soms was. Beelden om vast te houden.

Vandaag neemt de evangelist Marcus ons mee de berg op naar een visioen, eveneens een indrukwekkende ervaring, een krachtig beeld ook en het brengt nogal wat teweeg bij Petrus, Johannes en Jacobus. Daar waren we ook niet bij. Hebben we ook van horen zeggen. We gaan even mee de berg op.

Mozes ontvangt de tien woorden op een berg ¹, de Eeuwige openbaart zich aan de profeet Elia in een gesprek op een berg ² en een van de bekendste toespraken van Jezus heet de Bergrede ³.

Dat kan geen toeval zijn.

De top van een berg is in bijbelverhalen een plek waar hemel en aarde elkaar lijken te raken.

Wanneer een regisseur uit Hollywood nog eens een film zou maken over het leven van Jezus dan weet deze met 'special effects' en digitale animatie wel raad met de beelden die in het Marcusevangelie worden opgeroepen: Jezus die van gedaante verandert, Elia en Mozes links en rechts aan zijn zij. We zien dit surrealistisch visioen ook op iconen en schilderijen afgebeeld. Kijkend naar zo'n icoon zeg je misschien: dat is verbeelding, een droom, dat kan toch niet.

En de Madonna del Mare Nostrum van Hansa Versteeg dan?

Alles wat je hier ziet, en dat is veel, is helemaal waar.

Hoe indrukwekkend, confronterend en krachtig kan een beeld zijn, wanneer je erdoor wordt aangeraakt. Maar gebeurt dat ook?

Wij zijn benieuwd naar de betekenis dit visioen. De drie leerlingen stellen die vraag niet eens.

Je kan zo onder de indruk zijn van iets wat je overkomt dat je veel later pas beseft wat het met je deed en doet, wat de betekenis ervan was en is. Zo is dat toch ook vaak in de biografie van je eigen leven.

Petrus, aangeraakt door dit visioen, stelt voor tenten op te slaan want hij wil wat hier gebeurt wel langer ervaren en laten duren.

Hij voelt zich bij wat hem nu overkomt '....even thuis.' Was het maar altijd zo en dan voor iedereen en overal. Hemel op aarde.

Maar dat is een illusie want meteen erachter staat: 'Hij wist niet goed wat hij moest zeggen...' Ik zou het ook niet hebben geweten.

Die tenten komen er niet.

Ik vermoed dat de evangelisten die schrijven over het visioen op de berg net als onze huidige filmschrijvers heel goed in staat waren om verhalend in één scene, in één beeld, in een echte eyecatcher samen te ballen wat waarschijnlijk een langduriger proces is geweest.

De leerlingen hebben met vallen en opstaan, nu eens overtuigd en dan weer vol twijfel beseft in welk groot verhaal zij uitgenodigd zijn een rol te spelen en uiteindelijk kiezen ze ervoor Hem achterna te gaan en dus ook die droom van een hemel op aarde.

Hoe hou je een visioen, het geraakt zijn vast?

En...gebeurt het nu nog? Soms 'breekt uw licht in mensen door, 'onstuitbaar', zo dicht Huub Oosterhuis het. Eenmaal aangeraakt kun je geen 'nee' meer zeggen.

---

1 Ex. 20, 1-17; Deut. 5, 1-22

2 1 Kon. 19, 11-13

3 Mattheus hfdst. 5 t/m 7

In de brochure die vandaag verschijnt bij gelegenheid van het tienjarig jubileum schrijven enkele bezoekers wat ze hopen te ervaren hier bijeen.

Ik citeer:

ik wil me laten inspireren;

om rust te vinden;

om verbondenheid te ervaren met de gemeenschap en met de maatschappij;

om tegemoet te komen aan mijn woordeloos en god-loos verlangen.

Het is veelzijdig en veel. En als dit echt gebeurt ben je hier dan.... *'even thuis'*?

De leerlingen dalen de berg weer af naar de alledaagse werkelijkheid. Niet lang daarna wordt Jezus gevangen genomen, veroordeeld, gekruisigd.

Deze drie leerlingen zijn ook aanwezig in de Hof van Olijven, ook op het dieptepunt wanneer het tegenzit.

De scene op de berg zou ook kunnen heten: 'Hem achterna'.

In de Haagse Dominicus passeren ook momenten van tegenslag en leed. Het is indrukwekkend en verbindend wanneer we elkaar ook dán vinden, en niet alleen wanneer we wel tenten zouden willen opslaan om even te blijven.

Tegenslag ook voor de drie topfiguren die verschijnen op de berg.

Mozes heeft het beloofde land zelf niet betreden en 'de tien woorden' .....die worden nog dagelijks met voeten getreden.

Elia heeft wat we verafgoden, wat allemaal niet-god is, niet kunnen uitbannen.

Jezus heeft gerechtigheid en vrede, liefde tot de naaste, niet in vervulling zien gaan.

Kijk om je heen. Heersende machten zitten niet altijd op deze dromen en woorden te wachten.

Er was en is geen sprake van een 'mission completed'.

De leerlingen twijfelden en wij twijfelen ook.....want..... secularisatie en kerken die leeglopen en vergrijzing, oude dogma's, teksten waar we geen raad mee weten....en ga zo maar door.

Je zou het erbij kunnen laten zitten. Dat deden de leerlingen bijna ook.

Maar hoe indrukwekkend, confronterend en krachtig kan een beeld zijn.

De impact van het visioen bleef, ze waren de twijfel voorbij.

'Rare vogels', zullen sommigen gedacht hebben; net als het vogeltje op de omslag van het boekje.

Gaat ie nou naar binnen of naar buiten?

Een van onze bezoekers schrijft: *'We geven 'samen betekenis aan 'oude' verhalen die vaak verbazend actueel blijken'.*

Samen, want een ander merkt op: *'Ik kan in m'n eentje mijn voortdurend aangevochten geloof niet volhouden.'*

Inderdaad. Geloven in je eentje? .....zonder elkaar te inspireren en te bezielen in een wereld die ons steeds opnieuw confronteert met heftige beelden? Ga er maar aan staan.

Een kerkasiel organiseren zoals STEK (Stad en kerk) deed kan niet in je eentje. De groene Dominicus in het leven geroepen? Dat gaat niet alleen.

Kijk naar de fotocollage van tien jaar Haagse Dominicus hiernaast hoe we het samen deden en doen.

In de eerste lezing uit de biografie van Marten Toonder ['De spin in de badkuip'] horen we:

'Als je niet meer dagelijks betrokken bent bij het wereldgebeuren en niet langer dringt om een plaats op de voorste rijen, dan heb je ook niets om je achter te verschuilen voor het gezelschap van jezelf.

Wanneer je de zee en de bomen, de dieren, de sterren, meer gaat liefhebben dan het politiek engagement en de economische conjunctuur, dan kun je je niet meer verbergen voor de grote verwondering.'

Het visioen ligt niet achter ons in verhalen over wat gebeurde op de berg, het visioen ligt juist vóór ons.

'*Even thuis....*' is het thema van de viering.

Nog even over die woningnood

Bestaat er ook zoiets als spirituele woningnood?

Heel verrassend namelijk zegt de evangelist Johannes: 'Het spreken is vlees-en-bloed geworden en heeft bij ons zijn tent opgeslagen'⁴.

De betekenis van '*...even thuis*' wordt hier radicaal omgekeerd.

De woorden van de Thora en profeten, van gerechtigheid en vrede willen een tent opslaan in ons ; de woorden zoeken een thuis bij jou en mij om handen en voeten te krijgen om 'vlees en bloed' te worden.

Mocht er in de samenleving sprake zijn van spirituele woningnood – en die vraag mag gesteld - dan geen bouwstop alsjeblieft.

Dat we blijvend geraakt en aangeraakt mogen worden bovenop een berg waar hemel en aarde elkaar lijken te raken én afgedaald in ons dagelijks leven.

Kan dit lange verhaal ook kort?

*Eenmaal aangeraakt door het visioen,
blijf niet staren – het geeft te doen.*

Ad de Gruijter 02-02-2020

Lied: Blijf niet staren

Ervaringen van twee bezoekers

Ervaring 1 (Cokkie van Santen)

Zes weken te vroeg geboren kreeg ik thuis een nood-doop....en die heb ik overleefd.

Los van de moederkoek, verbonden met ....het leven, de aarde, mijn vader en al die daar nog voor, verbonden met de kerk, mijn God.

1958, 2de Vaticaans Concilie, de Nederlandse taal in de liturgie, God zij dank, ik ging zingen in het koor bij kapelaan Kuipers

Op mijn 14de drongen de teksten van Oosterhuis binnen en verbonden mij voorgoed, tot nu, met meer dan leven, met meer dan dood.

Woorden die mij waar maken.

God dat geloof ik.

Pancratius, Pax Christie, Fioretti-college met paters Franciscanen, Taizé, Agnes, Heilig Hartschool met Ontmoetingsonderwijs, Islam en Hindoeïsme, Amsterdamse Dominicus, Elandstraat, Lucas, Haagse Dominicus, Kerkasiel met de PKN...

Hier, nooit alleen, ogen die mij zien, hand-in-hand, in klank en kleur, in samen zijn en samen doen
Hier ontmoeten wij elkaar, hier moet niets, hier ónt...moet je, dan ontstaat ruimte voor verbinding
God-zij-dank

---

4 Johannes 1,14 Naardense vertaling

Ervaring 2 (Tom Claessens)

Welke inspiratie zoek of vind je hier in de Haagse Dominicus? Waarom kom je hier? Ik vind dit onbehagelijke vragen, die mij in verlegenheid brengen, die mij doen twijfelen, waar ik mee geworsteld heb. Ik heb daarop geen gemakkelijk, laat staan een kort antwoord. Ik doe een poging tot antwoord.

Om te beginnen: bijna alle geloofswaarden die mij vroeger in de kerk brachten hebben voor mij hun betekenis verloren. 'Schepper van hemel en aarde'; 'Zoon van God'; 'Maria, maagd, Moeder van God'; 'vergeving van de zonden'; 'de heilige kerk'; 'eeuwig leven'; kortom "God": Ik kan er geen betekenis meer in vinden. En dat geldt ook voor het liturgisch handelen.

Nu is het zoeken naar nieuwe geloofswaarden en gebaren, naar nieuwe inhoud voor oude woorden en vertrouwde handelingen zeker een belangrijk aantrekkingskracht van de Haagse Dominicus. En, zoals ik onlangs las in een artikel in de krant: "Als je andere woorden gebruikt, ga je anders kijken, anders denken en anders handelen." Dat moge waar zijn, maar voor mij is dat hier niet het enige en misschien ook niet het belangrijkste.

Wat ik hier in de Haagse Dominicus leer en begin te ervaren, is dat - heel paradoxaal - het uitspreken van en luisteren naar - oude of nieuwe - woorden zonder die betekenis te willen geven, in zich zelf betekenis heeft. Luisteren en zingen zonder te vragen: waarom? wat betekent dat? wat wordt daarmee bedoeld?

Woorden in verhalen, overdenkingen, liederen en gebeden, soms oud, vaak nieuw en uitdagend, hier in deze ruimte zomaar laten klinken, in me binnen laten komen zonder vragen te stellen, te laten bezinken en in stilte weg te laten sterven als een graankorrel in de aarde.

Het is, denk ik de uitverkiezing van dichters als Huub Oosterhuis om woorden te vinden en te laten zingen die op die wijze aan zich zelf genoeg hebben. Het is een voorrecht van de Haagse Dominicus om hier ruimte en sfeer te scheppen, waarin woorden zo kunnen klinken en dat met gebaar te ondersteunen.

Ik denk, dat ik daarom hier ben, omdat dat - kennelijk - in mij een verlangen voedt, dat mij - god-loos en woordeloos - steeds opnieuw hier naar toe trekt. Omdat dat mij inspireert. Tot wat? Om er weer bij te willen zijn; deze woorden niet te kunnen missen. En dan wellicht ook: anders te mogen gaan kijken, anders te denken en anders te handelen.

Voorbeden

Eeuwige,

We zijn dankbaar dat de Haagse Dominicus 10 jaar bestaat.

Dat wij regelmatig even thuis mogen zijn in deze mooie kapel. We zijn dankbaar dat we geïnspireerd worden door teksten, liederen en gebeden, die ons helpen onze weg te zoeken in ons leven van alle dag.

We bidden voor mensen die geen thuis hebben.

Voor de mensen die onder bruggen of op bankjes in een park moeten slapen. Of afhankelijk zijn van de goedheid van anderen om ergens de nacht door te brengen.

We zijn dankbaar dat veel mensen, waaronder de Straatpastores in Den Haag naar de dak- en thuislozen omkijken, aandacht aan hen geven en ze soms weer op weg helpen een nieuw leven te beginnen.

We bidden voor mensen die geen vrienden hebben, geen netwerk van mensen die naar hen omkijken. Voor ouderen die veel leeftijdgenoten verliezen en zich daardoor eenzaam voelen. Voor kinderen die bij hun ouders niet veilig thuis kunnen zijn.

Eeuwige
Wees er
Wees in ons
en om ons heen
Wees onze bron van vertrouwen
Dat wij oog hebben voor wie ons wil ontmoeten
Dat wij ons durven verbinden met wie ons nodig heeft
Inspireer ons om te zien wat moet gedaan
Verdiep ons, wijs ons het perspectief
Op het visioen van vrede gerechtigheid en liefde
Wees er voor ons allen hier bijeen met al onze vragen, zorgen en twijfels
Met wat geschreven staat in het voorbedenboek
Met alles wat ons tot in het hart raakt
Woon bij ons
Dat wij elkaar thuisbrengen

Ria Huisman, Heleen Goddijn

Slotwoord – uitgesproken na de viering

10 jaar in een vrije opstelling. Maar wat betekent dat vrij? Het betekent inderdaad ware vrijheid en het betekent grenzen opzoeken. Het betekent uitproberen wat gezegd en niet gezegd kan worden. Het betekent scherp aanvoelen van de tijdgeest, maar tegelijkertijd daar kritisch tegenover staan. Aandacht voor persoonlijke levenskunst. Ons verbinden met lokale vernieuwingsbewegingen.

We beschouwen het als min of meer gewoon, maar onze christelijke traditie geworteld in het veelal Joodse idioom is een schat. Het vertegenwoordigt een humane en tegendraadse manier van denken die onvergelijkbaar is met andere levensbeschouwelijke stromingen. Hoe daarin getrouw voortgaan? Vele geloofsgemeenschappen gingen ons voor en het blijkt dat het oude symbool van brood en wijn delen bijzonder krachtig is. Maar toch, het is bepaald niet vanzelfsprekend wat we doen. We zien om ons heen allerlei verschijnselen van verval en vragen ons af, hoe lang houden wij dat nog. Alles verandert, dat is ongeveer het enige kenmerk van het leven überhaupt, maar niemand vindt dat echt leuk. Ik doe een paar observaties en koester een paar plannen, klein en groot.

Je kunt allerlei voor ons soort organisaties negatieve sociologische conclusies trekken op grond van het centraal bureau voor de statistiek, maar merkwaardig genoeg slaat men de plank regelmatig mis als het gaat om het voorspellen van bewegingen. Het kerkasiel is daar een voorbeeld van.

Veranderingen komen altijd van individuen. Niet van systemen. Als je denkt met een systeemverandering alleen het koninkrijk Gods dichterbij te halen dan zit je fout. Het zijn altijd individuele mensen die veranderingen tot stand brengen. Of een kleine Gideonsbende die aan de slag gaat. Twee of drie gedreven door een overheersend gevoel dat er iets moet gebeuren. Ik heb soms het gevoel dat we ons laten beknotten in creativiteit, niet zozeer door een kerkelijke overheid, maar door de overheid in ons innerlijk. De stem die ons zegt dat we geen ruzie mogen maken, dat alles in harmonie moet, dat je de scherpe randen niet moet opzoeken. Durven we wel voldoende, zijn we nu werkelijk het zout? Zijn we nu werkelijk vernieuwend? Maar niet alleen op eventueel opinievormend of muzikaal gebied, ook cultureel en zelfs politiek? Het klopt dat we dat allemaal niet

op zondagochtend kunnen doen, je ziel kan op zo'n kwetsbare ochtend niet alles hebben. Maar misschien het volgende als schoten voor de boeg:

We horen als HD tot het Vrijzinnig Beraad, een vergadering van vrije geloofsgemeenschappen in en om Den Haag. Quakers, Remonstranten, Doopsgezinden, Humanisten, leden van het Apostolisch Genootschap. Ook de Ekklesia is daar lid van. Aldaar en aangestuurd door het idee van een politiek avondgebed van Leo van Driel en ondergetekende komen we met een groep deze maand bij elkaar om te spreken over een soort debatcentrum in Den Haag, een tussenruimte waar de maatschappelijke realiteit, levensbeschouwing en theologie geconfronteerd gaan worden. Waar moet of kan dat over gaan? Over de kernwapendreiging, over de wooncrisis in Den Haag, over klimaat en de volstrekt onvolkomen maatregelen. Over de GGZ enz. enz. En over God natuurlijk. We gaan breed de samenwerking zoeken, want dat kunnen we als HD niet alleen. Dat moet gaan knetteren en de aandacht trekken.

De Marienburgvereniging (een vereniging van kritisch katholieken) heeft ons gevraagd of we mee willen organiseren aan een minicongres over rituelen in Den Haag.

Kloosters waren vroeger centra van innovatie en creativiteit gepaard aan een nu bijna onnavolgbare spiritualiteit. We zijn dat zout bijna helemaal verloren. Moeten we niet op zoek naar vormen van samen komen ook buiten de liturgie die opnieuw ons mensen verbindt aan een vorm van dagelijks religieus leven? Niet alleen op zondag dus. Wie schrijft (bij wijze van spreken) een regel voor een nieuwe Groene Dominicusorde? Symbool; een groen theelepeltje.

We vragen elkaar eigenlijk nooit naar elkaars talent. Waar ben jij goed in? Wat is jouw passie of gewoon hobby? Wil je dat delen? Kun je mij dat leren? Kun je daar niet eens een paar uur les over geven? Schrijf je wel eens? Hou je een dagboek bij? Hoe doe je dat? Lees eens voor. Maak je wel eens een gedicht? ik wil het graag horen. Als we deze talenten van elkaar verzamelen kan het alle kanten uitgaan. Het is daarbij zaak niet alleen het samen lezen van een boek als het hoogste te waarderen. Ik verzamel miniatuur brandweerautootjes en jij? Oh ja, en voedsel voor de voedselbank. Zo uiteen kan het dus lopen.

En tot slot. Natuurlijk vind ik lezen leuk, maar wat lees jij? Vertel er eens over aan een van die statafels na de viering. Neem dat boek dat je zo geweldig vindt eens mee en laat het anderen zien, zomaar vrijblijvend en deel je enthousiasme. Dat soort kleine ideetjes bedoel ik ook.

Afijn, ik kan nog wel doorgaan zo, maar de kern is dat we hopelijk willen proberen de vruchten van onze groene boom nog aantrekkelijker te maken voor ons zelf en voor anderen.

Wees dankbaar voor vandaag, maar open je armen voor de toekomst, zeg dat het geen onzin is en laten we hem zelf scheppen. Jij, jij en jij.

Henk Baars 2 februari 2020.